

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Харківського національного
медичного університету МОЗ України
д. мед. н., професор Капустник В. А.



2021 р.

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № 1

засідання фахового семінару кафедри терапевтичної стоматології, кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Харківського національного медичного університету щодо проведення попередньої експертизи з оцінки наукової новизни, теоретичного та практичного значення результатів дисертаційної роботи аспіранта кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ Худика Антона Кареновича на тему: «Вдосконалення методів діагностики та лікування травматичних переломів середньої зони обличчя», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 221 «Стоматологія».

10 листопада 2021 р.

м. Харків

Голова фахового семінару: д. мед. н., доцентка Гармаш Ольга Володимирівна, доцентка кафедри терапевтичної стоматології ХНМУ.

Присутні: д. мед. н., професор, зав. кафедри оториноларингології ХНМУ Лупир А. В., д. мед. н., професор кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ Рузін Г. П., к. мед. н., доцент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ Демяник Д. С., к. мед. н.,

асистент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ Стеблянка А. О. та інші співробітники кафедр.

Порядок денний: Апробація дисертаційної роботи аспіранта кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ Худика А. К. на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 «Стоматологія» на тему: «Вдосконалення методів діагностики та лікування травматичних переломів середньої зони обличчя».

Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради ХНМУ протокол № 9 від 21.09.2017 року.

Науковий керівник: д. мед. н., професор Григоров Сергій Миколайович, завідувач кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії.

Термін виконання 01.09.2017 – 30.08.2021 рр.

Рецензенти:

- д. мед. н., професор Лупир Андрій Вікторович, завідувач кафедри оториноларингології Харківського національного медичного університету;

- к. мед. н., доцент Демяник Дмитро Сергійович, доцент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Харківського національного медичного університету.

Із запитаннями до дисертанта та в обговоренні результатів роботи виступили: д. мед. н., професор, завідувач кафедри оториноларингології ХНМУ Лупир А. В., к. мед. н., доцент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ Демяник Д.С., д. мед. н., доцентка кафедри терапевтичної стоматології ХНМУ Гармаш О. В., д. мед. н., професор кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ Рузін Г. П., к. мед. н., асистент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ Стеблянка А.О.

На підставі доповіді Худика А. К., відповідей на запитання, виступів рецензентів та дискусії одностайно ухвалили такий висновок:

Актуальність дисертаційного дослідження

Травматичні переломи середньої зони обличчя є однією з найскладніших лицевих травм, що пов'язано з анатомічними особливостями будови й топографії цієї ділянки. Згідно з даними вітчизняних і закордонних авторів, частота переломів середньої зони лицевого черепа в структурі переломів лицевих кісток становить від 18 до 31 % випадків. Найбільш часто потерпілими є чоловіки працездатного віку від 20 до 50 років (до 73,9 %), що підкреслює соціальну та економічну значущість проблеми.

Переломи середньої зони обличчя можуть стати причиною розвитку порушень зору, носового дихання, прикусу, значного спотворення обличчя хворого, що, як правило, призводить до тяжких психічних розладів і соціальної дезадаптації. У результаті пізнього звернення за спеціалізованою допомогою в 10-25 % хворих з переломами середньої зони обличчя виникають стійкі деформації латерального відділу лицевого черепа, контрактури нижньої щелепи, розвивається хронічний верхньощелепний синусит, остеомієліт верхньої щелепи, виличної кістки, а також функціональні порушення з боку II гілки трійчастого нерва та органу зору.

Складні анатомо-топографічні зв'язки кісток середньої зони лицевого черепа ускладнюють діагностику травматичних ушкоджень. Недооцінка цього факту, як правило, спричиняє серйозні помилки, що згодом призводить до розвитку гнійно-запальних ускладнень, збільшення термінів лікування, до грубих посттравматичних деформацій та функціональних порушень, необхідності проведення багатоетапних реконструктивно-відновних втручань.

На сьогодні не існує універсального методу лікування переломів середньої зони обличчя, що обумовлено різноманітністю та неповторністю їхніх анатомічних особливостей та призвело до розробки великої кількості методик лікування.

Таким чином, підвищення ефективності діагностики та лікування переломів середньої зони обличчя потребує розробки критеріїв вибору індивідуалізованої клінічної тактики та методів прогнозування результату лікування.

Дисертаційне дослідження аспіранта Худика А. К. присвячено вирішенню вищезазначених питань, а отже є актуальним і своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконано згідно з комплексним планом наукових досліджень Харківського національного медичного університету МОЗ України і є складовою частиною загальних тем науково-дослідних робіт з проблеми «Стоматологія» «Характер, структура та лікування основних стоматологічних захворювань», № держ. реєстрації 0116U004975 та «Оптимізація методів діагностики та лікування основних стоматологічних захворювань», № держ. реєстрації 0119U002899.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна

Уперше в Україні запропоновано метод індивідуалізації хірургічного лікування переломів середньої зони обличчя з використанням індивідуальних 3D-модельованих титанових мінісіток. Цей метод забезпечує одномоментну фіксацію уламків кісток, що знаходяться в різній площині у зоні перелому та, за необхідністю, заміщення кісткових дефектів з високою анатомічною прецизійністю індивідуальної конструкції.

Уперше в Україні розроблено бальні шкали оцінювання переломів середньої зони обличчя (візуально-аналогову шкалу та модифіковану візуально-аналогову шкалу), що містять клініко-рентгенологічні дані прогностично значущі для вибору індивідуального методу лікування у хворих з переломами середньої зони обличчя.

Уперше в Україні розроблено моделі прогнозу ефективності хірургічного лікування переломів середньої зони обличчя та встановлено, що для цього інформативними показниками є величина зміщення уламків кісток, за даними комп'ютерної томографії і показників візуально-аналогової шкали у різні терміни після операції. Зібрано, обґрунтовано та узагальнено інформативні ознаки, що дозволяють прогнозувати зміщення уламків кісток після операції. Встановлено та запропоновано різні показники за візуально-аналоговою шкалою в різні терміни спостереження після операції.

Розширені наукові дані щодо особливості структури травм середньої зони обличчя в гендерно-віковому аспекті, за етіологією, характером, величиною зміщення уламків, анатомічною локалізацією, терміном звернення за медичною допомогою та клініко-рентгенологічними особливостями.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, базується на глибокому вивченні автором джерел інформації, науково-інформаційного пошуку щодо цієї проблеми, підтверджується методологічно правильною побудовою, достатньою кількістю обстежених пацієнтів, застосуванням сучасних методів досліджень, усебічним статистичним аналізом одержаних результатів з використанням комп'ютерної техніки. Результати отримано на апаратурі, яка пройшла державний метрологічний контроль.

Робота переконливо обґрунтована, наукові положення, висновки та рекомендації достовірні, повністю випливають з фактичного матеріалу, мають теоретичне й практичне значення.

Наукове та практичне значення одержаних результатів

У дисертаційній роботі автором доповнено уявлення щодо клініко-рентгенологічних особливостей переломів середньої зони обличчя, що дало змогу визначити прогностичні маркери (критерії) переломів середньої зони обличчя, їхню поширеність, особливості перебігу та лікування.

Проведено клініко-рентгенологічне обстеження та лікування 112 хворих з переломами середньої зони обличчя, що знаходилася на стаціонарному лікуванні у відділенні хірургії голови та шиї КНП ХОР «Обласна клінічна лікарня» за період з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2020 року, та вивчено 416 карт стаціонарних хворих ретроспективної групи, яким проведено лікування з приводу переломів середньої зони обличчя в стоматологічному відділенні КЗОЗ «Обласна клінічна лікарня – центр медичної допомоги та медицини катастроф» м. Харкова за період з 2008 р. по 2017 р.

Вивчено особливості структури травм середньої зони обличчя в гендерно-віковому аспекті, за етіологією, характером, величиною зміщення уламків, анатомічною локалізацією, терміном звернення за медичною допомогою та клініко-рентгенологічними особливостями.

Розроблено бальні шкали оцінювання тяжкості травматичних ушкоджень середньої зони обличчя, що містять клініко-рентгенологічні дані та є інформативними для вибору індивідуального методу лікування з метою покращення результатів, а саме: візуально-аналогову шкалу та модифіковану візуально-аналогову шкалу.

Запропоновано метод хірургічного лікування переломів середньої зони обличчя з використанням індивідуальних 3D-модельованих титанових мінісіток, який забезпечує фіксацію уламків кісток у зоні перелому та, за необхідністю, протезування кісткових дефектів з високою анатомічною прецизійністю індивідуальної конструкції.

Розроблено моделі прогнозу ефективності хірургічного лікування переломів середньої зони обличчя та встановлено, що для цього інформативними показниками є величина зміщення уламків кісток за даними комп'ютерної томографії та показників візуально-аналогової шкали в різні терміни після операції. Зібрані, обґрунтовані та узагальнені інформативні ознаки, що дозволяють прогнозувати результат хірургічного лікування.

Використання результатів роботи

Отримані результати дослідження впроваджені в практику лікування хворих у відділенні хірургії голови та шиї КНП ХОР «Обласна клінічна лікарня», у відділенні хірургії голови та шиї КП «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М. В. Скліфосовського ПОР»; у відділенні стоматології та отоларингологічних патологій КНП «Херсонська обласна клінічна лікарня» ХОР. Результати наукової роботи впроваджені в навчальний процес на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ.

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях

За темою дисертації опубліковано 16 наукових праць, зокрема 5 статей, з них – 3 статті в наукових фахових виданнях України, 1 стаття – в іноземному виданні, що є в переліку наукометричної бази Scopus, та 1 стаття – в іншому іноземному виданні, 1 патент України на корисну модель, 3 свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір та 7 публікацій – у матеріалах вітчизняних наукових і міжнародних наукових конгресів, з'їздів та конференцій.

Праці, у яких опубліковано основні результати дисертації:

1. Худик А. К. Аналіз особливостей травматичних ушкоджень середньої зони обличчя. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2020;5(5): 240–7.
2. Khudyk A, Grigorov S. Results of using 3-D simulation methods in treatment of midfacial fractures. *ScienceRise*. 2021;(2):54–65. *(Дисертантом особисто виконано обстеження та лікування тематичних хворих, зібрано клінічний матеріал, виконано статистичну обробку отриманих результатів, підготовлено матеріали до друку)*.
3. Khudyk A, Grigorov S. Results of treatment of patients with midfacial fractures. *Inter Collegas*. 2021;8(2):115–22. *(Дисертантом особисто виконано обстеження та лікування тематичних хворих, зібрано клінічний матеріал, виконано статистичну обробку отриманих результатів, підготовлено матеріали до друку)*.
4. Grigorov SM, Khudyk AK, Sukhina IS. Appliance of CAD / CAM modeling in prosthetics of bone defects of facial bones. *Wiadomosci lekarskie (Warsaw, Poland)*. 2021;74(6):1469–74. *(Дисертантом особисто виконано обстеження та лікування тематичних хворих, зібрано клінічний матеріал, виконано статистичну обробку отриманих результатів, підготовлено матеріали до друку)*.
5. Худик А. К, Кочина М. Л., Фірсов О. Г. Система підтримки прийняття рішень лікарем щодо вибору методу лікування переломів середньої зони обличчя. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2021;6(3):238–49. *(Дисертантом особисто виконано обстеження та лікування тематичних хворих,*

зібрано клінічний матеріал, частково виконано статистичну обробку отриманих результатів, підготовлено матеріали до друку).

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Худик АК. Перспективи удешевлення якості діагностики переломів середньої зони лиць. В: Медицина третього тисячоліття. Збірник тез міжвузівської конференції молодих вчених та студентів; 2018 Січ 22 – 24; Харків, Україна. Харків: ХНМУ, 2018. с. 308.

2. Худик АК. Характеристика травматичних пошкоджень верхньощелепних пазух при травматичних переломах середньої зони обличчя. В: Медицина третього тисячоліття. До 215-ої річниці утворення Харківської вищої медичної школи. Збірник тез міжвузівської конференції молодих вчених та студентів; 2019 Січ 30 – 31; Харків, Україна. Харків: ХНМУ, 2019. с. 557–8.

3. Худик АК. Досвід застосування металоостеосинтезу при хірургічному лікуванні переломів середньої зони обличчя. В: Медицина третього тисячоліття. Збірник тез міжвузівської конференції молодих вчених та студентів; 2020 Січ 20 – 22; Харків, Україна. Харків: ХНМУ, 2020. с. 507–8.

4. Григоров СМ, Худик АК. Порівняльна характеристика рентгенологічних методів діагностики переломів середньої зони обличчя. В: Актуальні проблеми стоматології, щелепно-лицевої хірургії, пластичної та реконструктивної хірургії голови та шиї. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю; 2019 Листопад 14 – 15; Полтава, Україна. Полтава, 2019. с. 30–2. (Дисертантом особисто проведено пошук літератури, статистичну обробку отриманих результатів, проаналізовано отримані дані, підготовлено матеріали до друку).

5. Худик АК. Переваги комп'ютерної томографії при переломах середньої зони обличчя. В: Сучасна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Збірник матеріалів науково-практичної конференції з нагоди 100-річчя стоматологічного факультету НМУ імені О. О. Богомольця, 2020 Берез; Київ, Україна. Київ, 2020. с. 107–8.

6. Григоров СМ, Рузін ГП, Василенко ІВ, Худик АК. Використання методів 3D-моделювання в щелепно-лицевій хірургії для заміщення кісткових дефектів. В: Матеріали 7-го з'їзду Української асоціації черепно-щелепно-лицевих хірургів; 2021 Трав 14 – 16; Київ, Україна. Київ, 2021. с. 133–6. (Дисертантом особисто виконано обстеження та лікування тематичних хворих, зібрано клінічний матеріал, виконаний статистичний аналіз отриманих результатів, підготовлено матеріали до друку).

7. Khudyk A, Grigorov S. Zygomatic arch fractures treatment. In: International Scientific Interdisciplinary Conference (ISIC 2021); 2021 Oct 20 – 22; Kharkiv, Ukraine. Kharkiv: Kharkiv National Medical University; 2021. p. 40–41. (Дисертантом особисто виконано обстеження та лікування тематичних хворих, зібрано клінічний матеріал, виконаний статистичний аналіз отриманих результатів, підготовлено матеріали до друку).

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Григоров СМ, Василенко ІВ, Худик АК, винахідники; Харківський національний медичний університет, патентовласник. Спосіб лікування травматичних переломів кісток щелепно-лицевої ділянки у дорослих хворих з використанням накісткового остеосинтезу 3D-модельованими титановими мініпластинами. Патент України UA 145754. 2021 Січ 6. (Особистий внесок – провідна участь у розробці способу лікування переломів кісток щелепно-лицевої ділянки з використанням накісткового остеосинтезу індивідуальними 3D-модельованими титановими мініпластинами, провів клінічну апробацію та оформив формулу винаходу).

2. Худик АК, Григоров СМ, автори. Індивідуальна карта хворого на травматичні переломи середньої зони обличчя. Літературний письмовий твір. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 96763. 2020 Берез 19. (Особистий внесок – обґрунтування концепції створення індивідуальної карти хворого, здійснення добору запитань до індивідуальної карти, безпосередня участь у трактуванні результатів, компоновання та дизайн індивідуальної карти).

3. Худик АК, Григоров СМ, автори. Опитувальник пацієнтів з травмами середньої зони обличчя (додаток до карти стаціонарного та амбулаторного хворого). Літературний письмовий твір. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 96764. 2020 Берез 19. (Особистий внесок – обґрунтування концепції створення інструменту дослідження, здійснення добору запитань до опитувальника, безпосередня участь у трактуванні результатів опитування, компонування та дизайн опитувальника).

4. Худик АК, Григоров СМ, автори. Візуально-аналогова шкала оцінки переломів середньої зони обличчя. Літературний письмовий твір. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 103475. 2021 Берез 25. (Особистий внесок – обґрунтування концепції створення інструменту дослідження, здійснення добору запитань до візуально-аналогової шкали, безпосередня участь у трактуванні результатів візуально-аналогової шкали, компонування та дизайн візуально-аналогової шкали).

Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційного дослідження.

Наукове дослідження очного аспіранта Худика А. К. на тему: «Вдосконалення методів діагностики та лікування травматичних переломів середньої зони обличчя», комісією з питань етики та біоетики Харківського національного медичного університету визнано таким, що відповідає загальноприйнятим нормам моралі, вимогам дотримання прав, інтересів та особистої доступності учасникам дослідження.

Ризик для суб'єктів дослідження під час виконання роботи відсутній. Учасники дослідження інформувалися про всі аспекти, пов'язані з метою, завданнями, методиками та користю дослідження.

Лабораторні та інструментальні методи досліджень є загальноприйнятими. Худик А. К. у своїй діяльності керувався гуманними цілями, гідно виконував свої обов'язки та діяв на благо хворих.

Мета та завдання дисертації є науково обґрунтованими, використані методи дослідження є безпечними.

Висновки та рекомендації не пов'язані з безпосереднім ризиком для здоров'я пацієнтів, порушенням їх прав чи морально-етичних норм, приниженням людської гідності або дискримінацією. Експерименти на людині не проводились.

Експертна комісія не заперечує проти подання до офіційного захисту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) очного аспіранта кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ Худика А. К. за темою: «Вдосконалення методів діагностики та лікування травматичних переломів середньої зони обличчя», та вважає, що описані в дисертаційній роботі методи дослідження, використовувалися з дотриманням прав людини, відповідно до чинного в Україні законодавства, відповідають міжнародним етичним вимогам і не порушують етичних норм у науці та стандартів проведення біомедичних досліджень (протокол №4 засідання комісії з питань етики та біоетики Харківського національного медичного університету від 07.04.2021 року).

Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертація викладена українською мовою, написана грамотно, професійно, легко сприймається. Матеріал викладено послідовно, логічно, висновки відповідають меті та завданням роботи, що свідчить про кваліфікаційну фахову підготовку автора.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту

Дисертація присвячена вдосконаленню методів діагностики та лікування травматичних переломів середньої зони обличчя шляхом розробки бальних шкал оцінювання переломів середньої зони обличчя, використання індивідуальних 3D-модельованих титанових мінісіток, розробки моделей прогнозу, використання системи підтримки прийняття рішень лікарем.

Дисертаційне дослідження за цією тематикою відповідає науковому напрямку 2.3 – експериментальне та клінічне розроблення методів лікування основних стоматологічних захворювань і впровадження їх у стоматологічну практику, що відповідає паспорту спеціальності 14.01.22 – стоматологія.

Рекомендація дисертації до захисту

Таким чином, дисертація Худика Антона Кареновича на тему: «Вдосконалення методів діагностики та лікування травматичних переломів середньої зони обличчя», що представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 221 «Стоматологія», є кваліфікаційною науковою працею, що містить науково обґрунтовані результати проведеного здобувачем дослідження, яке розв'язує конкретне наукове завдання, зокрема вдосконалення методів діагностики та лікування травматичних переломів середньої зони обличчя шляхом розробки бальних шкал оцінювання переломів середньої зони обличчя, використання індивідуальних 3D-модельованих титанових мінісіток, розробки моделей пронозу, використання системи підтримки прийняття рішень лікарем та відповідає вимогам пункту 10 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ № 608 від 09.06.2021 року.

Дисертаційна робота може бути представлена до офіційного захисту.

Голова фахового семінару:

д. мед. н., доцентка

О. В. Гармаш

Рецензенти:

д. мед. н., професор

А. В. Лупир

к. мед. н., доцент

Д. С. Демяник